

language. The criteria to assess the level of phonetic skills of students who learn a foreign language are described.

Key words: phonetic skills, assessment criteria, speaking, control, practical phonetics.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. О.В. Безкорвайна.

Одержано редакцією 19.05.2016 р.

УДК: 378. 147. 016: 811

Н.А. ДЖАВА, Т.О. ПИВОВАРЧУК

ЗАВДАННЯ, ВПРАВИ ТА СПОСОБИ ІНТЕРАКЦІЇ ПІД ЧАС ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Резюме. У статті проаналізовано методи викладання німецької мови на основі міжнародної програми Goethe-Institut «Вчимося навчати німецької» (DLL) у вищих навчальних закладах України. Визначені основні переваги та недоліки комунікативного та інтерактивного методів навчання іноземної мови.

Ключові слова: метод, інтеракція, технологія, стратегія, DLL-програма, завдання та вправи.

Постановка проблеми. Знання іноземних мов як засобу соціального спілкування є невід'ємною частиною суспільного розвитку нашого часу. Реальністю сьогодення є розширення міжнародних зв'язків України та її інтеграція до світової спільноти. За таких умов усе більше уваги приділяється вивченню іноземних мов, при чому це стосується усіх сфер життя, де іноземні мови є ключем для розвитку міжнародних відносин, проведення наукових конференцій, культурного обміну між представниками різних країн та обміну інформацією. Геополітичне положення та сучасний економічний стан України, сусідство з Європейським Союзом, все тісніші політичні, культурні та інші суспільні контакти з усіма німецькомовними країнами, а також процес інтеграції в Європу вимагають знання іноземних мов, зокрема німецької як обов'язкового компонента у галузі вищої освіти. В умовах реформування освіти повинні змінюватися також і освітні технології викладання іноземних мов. Усе це висуває до викладання та викладача іноземної мови у вишах нові вимоги. Метою навчання іноземної мови у вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дадуть змогу реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях. Для викладача сьогодні важливо постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов, впроваджувати у власну викладацьку практику новітні освітні концепції, йти в ногу із часом. Викладачам важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання, ті чи інші завдання і вправи відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Євроінтеграційні процеси у світі зумовлюють необхідність вивчення іноземної мови на якісно новому рівні не лише як нормативної навчальної дисципліни, знання іноземної мови є критерієм культурного розвитку та професійної компетенції майбутнього спеціаліста. Ці умови зумовлюють необхідність удосконалення методики її вивчення. На сьогодні викладачі іноземної мови в Україні мають змогу використовувати широкий спектр методів викладання. Науковий доробок сучасних вітчизняних і зарубіжних авторів (Н. Баграмова, Р. Гришкова, І. Китайгородська, С. Пасов, Г. Тер-Мінасова, С. Ніколаєва, О. Пометун, Дж. Уотсон та ін.) є надзвичайно вагомим у контексті сучасних проблем вивчення іноземної мови. Сьогодні перед викладачами виникає необхідність певного синтезу структурних, функціональних та інтерактивних методів із метою рівномірного розвитку в студентів усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та слухання. Основна мета інноваційного навчання – це навчити людину вчитись у будь-якій ситуації. В основі моделі інноваційного навчання – спільна діяльність студента і викладача у формі діалогу, міжособистісних взаємодій та інтенсивного занурення в предмет.

Мета статті полягає в обґрунтуванні доцільності використання в навчальному процесі нової міжнародної програми Goethe-Institut «Вчимося навчати німецької» (DLL – Deutsch Lehren Lernen), яка ґрунтується на сучасних досягненнях дидактики та методики викладання німецької мови і спрямована на професійну підготовку та підвищення кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови як іноземної у всьому світі. Програма «Вчимося навчати німецької» (DLL), зорієнтована на ключові вміння, яких повинні набути майбутні фахівці, що вивчають дисципліну «Німецька мова як іноземна». Розробка програми відбувалася у Німеччині та супроводжувалася відомими представниками кафедр викладання німецької як іноземної, зокрема таких, як: проф. д-р Ганс Барковський (університет Фрідріха Шиллера, м. Єна), проф. д-р Рюдигер Гротян (Рурський університет, м. Бохум), проф. д-р Брітта Гуфайзен (Технічний університет, м. Дармштадт), проф. д-р Міхаель Легутке (університет Юстуса Лібіга, м. Гісен). Оцінка методико-дидактичного підходу програми «Вчимося навчати німецької» (DLL) відбулася у рамках наукового дослідження, проведеного у співпраці з Центром підготовки висококваліфікованих наукових кадрів університету Юстуса Лібіга, м. Гісен.

Виклад основного матеріалу. В Україні якість освіти сучасного студента як майбутнього фахівця пов'язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме мобільності українських студентів в Європі та має відповідати не лише європейським, а й міжнародним уявленням щодо основних компетенцій сучасного фахівця. Щоб задовольняти цим вимогам, необхідно на основі подальшого розвитку набутих у школі знань докорінно оновити зміст викладання німецької мови у ВНЗ України. Це вимагає нової орієнтації цілей,

принципів, змісту, методики викладання іноземних мов, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмій їх застосування у професійній діяльності, а також розвиток діяльнісної комунікативної компетенції [2, 8]. Беручи до уваги те, що основна мета інноваційної освіти – навчити людину поповнювати свої знання у будь-якій ситуації, зазначимо, що в основі інноваційної освіти лежить спільна діяльність студента і викладача у формі діалогу, міжособистісних взаємодій та інтенсивного занурення в предмет. Інноваційні засади Рамкової Програми передбачають: розвиток діяльнісної комунікативної компетенції, тобто оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності та комунікативне використання німецької мови як у повсякденних, загальних ділових, так і у фахових ситуаціях; професійна і фахова спрямованість заняття, що передбачає залучення професійних навичок, умій та знань; усвідомлення міжкультурних відмінностей та зв'язків між власною та іноземними культурами; формування тематичних мереж для визначення змісту навчального процесу; система оцінювання рівня сформованості комунікативної діяльнісної компетенції студентів з урахуванням рівнів володіння іноземною мовою, визначених у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти [4].

У зв'язку зі зміною вимог до кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови в усьому світі Goethe-Institut зосередив у своїй програмі «Вчимося навчати німецької» (DLL) увагу на учнях та студентах, як головних дійових особах та основоположних елементах навчального процесу. Крім цього, важливими у програмі залишаються і такі традиційні теми, як, наприклад, розвиток умій, навчання граматиці, лексиці, фонетиці, літературі, соціальним формам роботи тощо. Усі ці аспекти інтегровані в загальну концепцію заняття, спрямованого на розвиток відповідних компетенцій школярів та студентів.

Завдяки добірці відеоматеріалів із уривками занять і так званім проектам практичних досліджень (ППД) вчителі та викладачі німецької мови отримують практичні знання, які вони можуть використовувати безпосередньо на своїх заняттях. Програма «Вчимося навчати німецької» складається з шести тематичних блоків: навчальна компетенція та організація навчання; як вивчати німецьку як іноземну; німецька мова як іноземна; завдання, вправи, інтеракція; навчальні матеріали та мультимедійні засоби; навчальна програма та планування заняття. Усі шість тематичних блоків програми DLL стосуються базової кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови як іноземної та ґрунтуються на сучасних досягненнях дидактики та методики викладання німецької мови.

Останні десятиріччя характеризуються домінуванням комунікативного підходу до вивчення іноземної мови. Сьогодні характеризується домінуванням інтерактивних методів навчання. У цьому процесі бажаним є проведення певного розмежування між поняттями “комунікативний” та “інтерактивний” метод навчання, оскільки, на думку багатьох викладачів, вони є практично ідентичними. Справді, згідно з обома методами навчання відбувається з урахуванням мовних актів, спілкування, однак можна все ж провести певне розмежування. У перекладі з англійської цих слів наявні значні розбіжності у значенні: communication – “спілкування”, interaction – “взаємодія”. Підтримуємо думку про те, що комунікативне навчання, насамперед, враховує комунікативні функції мовлення, а інтерактивне – власне процес комунікації та навчальної ситуації в аудиторії. [1, 18]. Інтерактивний метод навчання розглядає мову як механізм для створення і підтримки соціальних зв'язків, фокусуючись навколо діяльності, вирішення проблем, перемовин, повсякденного спілкування. Інтерактивна взаємодія характеризується високим показником інтенсивності спілкування учасників, їх прямою комунікацією, зміною використаних прийомів та форм спілкування, що допомагає урізноманітнити сприйняття інформації, тим самим, покращуючи її засвоєння [3, 35-37]. До інтерактивних методів навчання відносять презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення конференцій, творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення носіїв іноземної мови.

Отже, мета занять з німецької мови у ВНЗ – це розвиток діяльнісної іншомовної компетенції як у повсякденних, загальних ділових, так і у фахових ситуаціях, які, поряд з навчанням іншомовного спілкування, передбачають усвідомлення студентом зв'язків між власною та іноземними культурами, розвиток та активізацію міжфахового мислення, формування навичок та вмій автономного навчання, спрямованого на формування у студента особистої відповідальності за результати навчання шляхом організації навчального процесу спільно з викладачем. Робота за новою програмою Goethe-Institut «Вчимося навчати німецької» (DLL) передбачає, зокрема, розвиток таких вмій:

- використання інформаційних технологій для вирішення професійних завдань (пошук необхідної інформації, підготовка презентацій, кліпів та ін.);
- автономне навчання та самоорганізація;
- робота в групі (планування роботи, розподілення ролей, взаємодопомога);
- уміння знаходити декілька способів рішення проблемної ситуації, вибір та обґрунтування найбільш раціонального варіанту;
- навички проведення презентацій (представлення результатів виконаного завдання), ведення дискусії тощо.

Для досягнення вищезазначеної мети викладач повинен усвідомлювати різницю між завданнями, що ставляться та вправами, що сприяють їх виконанню. Автори програми «Вчимося навчати німецької» (DLL) розрізняють терміни «завдання» та «вправа», визначаючи завдання як комунікативну навчальну мету заняття з іноземної мови, мовну інтеракцію, яка необхідна для вирішення проблем повсякденного життя, що проходить не лише в аудиторії, а в першу чергу за її межами. Завдання, що ставляться перед студентами, не повинні бути

відірваними від реальності, вони повинні бути комунікативно релевантними, передбачати моделювання життєвих ситуацій, враховувати інтереси, потреби та мотивації студентів. Для успішного виконання поставлених завдань використовуються вправи, які націлено тренують окремі види мовної та мовленнєвої компетенції. Отже вправа – це структурна одиниця методичної організації навчального матеріалу, що використовується в навчальному процесі. Вправи є цілеспрямованими, взаємозалежними діями, запропонованими для виконання поставлених завдань в порядку наростання мовних і операційних труднощів, з урахуванням послідовності становлення мовних навичок і умінь, характеру реально існуючих актів мови. Кількість та якість вправ, що виконуються на занятті з іноземної мови, повинні відповідати поставленим завданням.

Висновки. Отже, на нашу думку, в сучасному ВНЗ не має бути місця для таких процесів, як зазубрювання, бездумне заучування текстів на іноземній мові, що не мають практичної цінності для майбутньої життєдіяльності студентів. Студенти повинні бути підготовлені на основі якісного сучасного автентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі. Адже головне сьогодні навчити студентів розуміти складну усну та письмову інформацію іноземною мовою, компетентно висловлюватися в усній та письмовій формі на професійні та наукові теми, опрацьовувати широкий мовний спектр комплексних та фахових складних автентичних усних та письмових текстів наукової тематики, коректно, відповідно до ситуації та диференційовано висловлюватися німецькою мовою на професійні та наукові теми, належним чином здійснювати ділове письмове листування тощо. Крім того, можливість індивідуального добору завдань, креативність рішень підвищують рівень мотивації щодо вивчення іноземної мови у студентів. Перспективою подальших досліджень є аналіз шляхів впровадження в навчальний процес нової міжнародної програми Goethe-Institut «Вчимося навчати німецької» (DLL). Програма може бути використана не лише з метою підвищення кваліфікації викладачів та вчителів німецької мови, а й застосована у підготовці студентів на практичних заняттях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баграмова Н.В. Лингводидактические основы обучения второму иностранному языку: учеб.-метод. пособ. / Н.В. Баграмова. – СПб.: РГПУ, 2005. – 221 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун. Л.В. Пироженко. –К., 2004. – 192 с.
4. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с.

Н.А. ДЖАВА, Т.А. ПИВОВАРЧУК. ЗАДАНИЯ, УПРАЖНЕНИЯ И СПОСОБЫ ИНТЕРАКЦИИ ВО ВРЕМЯ ЗАНЯТИЯ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. В статье проанализированы методы преподавания немецкого языка на основании международной программы Goethe-Institute «Учимся обучать немецкому» (DLL) в высших учебных заведениях Украины. Определены основные преимущества и недостатки коммуникативного и интерактивного методов обучения.

Ключевые слова: метод, интеракция, технология, стратегия, DLL-программа, задания и упражнения.

N.A. DZHAVA, T.O. PYVOVARCHUK. TASKS, EXERCISES AND WAYS OF INTERACTION DURING THE LESSON OF FOREIGN LANGUAGE

The summary. This article analyzes interactive methods of teaching the German language based on the international program Goethe-Institute “Learning to teach German” (DLL) in higher educational institutions of Ukraine. The authors determine main advantages and disadvantages of communicative and interactive methods in the process of teaching German.

Key words: method, interaction, technology, strategy, DLL-program, tasks and exercises.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. О.Б. Петренко.

Одержано редакцією 26.04.2016 р.

УДК: 378. 016: [811. 112. 2: 808. 5]: 004 (07)

Т.В. ТЕРЕЩЕНКО

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО СЕРВІСУ «ПОДКАСТ» ЯК ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Резюме. У статті аналізується методика роботи з мультимедійними мобільними додатками. Для інтеграції подкастів у викладання німецької мови пропонуються критерії підбору мультимедійних матеріалів, завдання з їх застосуванням і для створення власних матеріалів.

Ключові слова: подкасти, інтеграція технологій в навчальний процес, говоріння

© Т.В. Терещенко, 2016